[א]השכר לאמצע אמר רבה מסתברא מילתיה דשמואל בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל בשור לחרישה ועומד לטביחה זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו ורב המנונא [ב]אמר אפילו שור לחרישה ועומד לטביחה השכר לאמצע מיתיבי א)שני' שהטילו לכיס זה מנה וזה מאתים השכר לאמצע מאי לאו בשור לחרישה ועומד לטביחה ותיובתא דרבה לא בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל שור לחרישה ועומד לטביחה מאי זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו אדתני סיפא לקח זה בשלו וזה בשלו ונתערבו זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו ליפלוג וליתני בדידיה במד"א בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל בשור לחרישה ועומד לטביחה זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו הכי נמי קאמר במד"א בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל בשור לחרישה ועומד לטביחה נעשה כמי שלקח זה בשלו וזה בשלו ונתערבו זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו תנן וכן שלשה שהטילו לכיס פחתו או הותירו כך הן חולקין מאי לאו פחתו ממש הותירו הותירו ממש [ג]אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא הותירו זוזי חדתי פחתו אסתירא רצוניתא: **מתני'** [ד]מי שהיה נשוי ד' נשים ומת הראשונה קודמת לשניה ושניה לשלישית ושלישית לרביעית וראשונה נשבעת לשניה ושניה לשלישית ושלישית לרביעית והרביעית נפרעת שלא בשבועה בן ננס אומר וכי מפני שהיא אחרונה נשכרת [ה]אף היא לא תפרע אלא בשבועה [ו]היו יוצאות כולן ביום אחד כל הקודמת לחברתה אפילו שעה אחת זכתה וכך היו כותבין בירושלים שעות היו כולן יוצאות בשעה אחת ואין שם אלא מנה חולקות בשוה: **גמ'** במאי קמיפלגי אמר שמואל

כגון

השכר לאמצע. חולקין בשוה: **שור לחרישה.** שלקחו כהן שור לחרוש ומורשין בו ואין חלקו של זה מועיל בלא חלקו של זה כלום הלכך חולקין בשוה. אבל שור לחרישה והשביח בבשר ושחטוהו: **זה נוטל לפי מעותיו כו'.** שהרי מתחלק לאבריו. והא דנקט לאשית מקמן לחרישה רבותא אשמועינן דאע"ג דמעיקרא אדעתא דלמיפלג בשוה נחות לשותפות השתא דשבח בבשר ושחטוהו והוא מתחלק לאבריו יטול איש לפי מעותיו: **לקח זה בשלו.** שוורים בריאים במאתים: **וזה בשלו.** שוורים כחושים במנה: **זה נוטל לפי מעותיו.** דשור כחוש אין עבודתו דומה לשל בריא: **ליפלוג בדידיה.** אף כשהטילו לכיס מעות ולקחו בהמה אחת יחלוקו ולימא זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו כו': **פחתו פחתו ממש כו'.** וקתני כך הן חולקין לפי המעות ותיובתא דשמואל: **זוזי חדתי.** שמטילין זוזים ישנים ונתנו ונשאו בהם עד שנעשו חדשים ויוצאין הם בהוצאה הלכך חולקים לפי המעות דכל חד מאי דיהיב שקיל אבל אם הותירו יותר על החשבון השכר לאמצע: **איסתרי דלוניסא.** שנפסלה המטבע ואין יוצאת בהוצאה ומי שיש לו מכה בפיסת רגלו מתחת קושר מהם שם דמעליא ליה מלודה דידהו וטורתא דידהו כדאמרינן במסכת שבת (דף סה.) יוצאין בסלע שעל הציניות ומפרש מאי ציניות בת ארעא. דכיון דישנו בעין נוטל כל אחד כחשבון שהטיל אבל אם פחתו מאה או חמשים זוז זה מפסיד מחצה וזה מחצה שהשכר וההפסד לאמצע: **מתני' הראשונה נשבעת לשניה.** אם שניה טוענת הואיל ואת באת ליטול תחלה השבעי לי שלא גבית משל בעלי כלום דלמא לא תשתייר לי נכסים כשיעור כתובתי ואף שלישית תאמר כן לשניה ורביעית לשלישית אבל הרביעית נפרעת שלא בשבועה. וכגון שהיתומים גדולים וקסבר האי תנא כי אמרו רבנן ג) הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה ביתומים קטנים אמרו ולא בגדולים: **אף היא לא תפרע כו'.** ובגמ' מפרש פלוגתייהו במאי: **היו כולן יוצאות ביום אחד.** כלומר יוצאות לפניו ותלמדות שכולן נכתבו ביום אחד: **כל הקודמת לחברתה שעה אחת.** בכתובתה: **וכתב.** אם השעות מפורשות בתוכן כגון באחת כתוב ביום פלוני בשעה שלישית ושניה בשעה רביעית וכן בכולן: **גמ'**

כגון

אחת נוטלת לפי מעותיה עד שתפרע כל אחת כתובתה כי זה דין לדק וזה שאמר רבי אין אני רואה דבריו באלו בבבא דרישא ובבבא דמציעא אבל בסיפא דתנן היו שם שלש מאות של מנה נוטלת חמשים ושל מאתים מנה ושל שלש מאות ששה של זהב לא חלק רבי אלא בין בתפיסה אחת בין בשתי תפיסות כך הוא הדין כל אחת לפי מעותיה ותו אשכחן משנה שלמה בפרק שור שנגח ד' וה' (ב"ק לו.) ר"ש אומר שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים ואין הנבלה יפה כלום זה נוטל מנה וזה מנה חזר ונגח (את) שור אחר שוה מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו זה נוטל חמשים וזו וזה נוטל חמשים זוז חזר ונגח שור אחר שוה מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו חמשים זוז ושנים הראשונים דינר זהב ואוקימנא כרבי עקיבא דאמר שותפי נינהו וקיימא לן כוותיה ומלוקה זו כל אחד לפי מעותיו לפיכך העמדתי דברי רבי כל מנה ומנה בשוה שזו היא חלוקה לפי המעות כי היכי דלא תקשי הלכתא אהלכתא ותו גרסינן בית נותלין (ב"ב דף קכד.) תניא רבי אומר אני הבכור נוטל פי שנים בשבח שהשביחו נכסים לאחר מיתת אביהן ירשו שטר חוב בכור נוטל פי שנים הנה רבי סבר לפי מעותיו ואם תעמיד דבריו בשוה ממש קשה דרבי אדרבי הלכך נראה להעמיד הדבר על בוריו אליבא דהלכתא להיות דברי רבי לפי מעותיו וכן ההלכות שוות ויש לחלק דלא דמי להא דבית נותלין דהתם ליכא שום שעבוד אלא כל אחד יש לו חלקו בקרקע ובכור יש לו פי שנים לכך נוטל כל מה שחלקו משבית אבל הכא משועבדים לכתובה שכל שלשה מאות משועבדין לכתובת בעלת מנה ובעלת מאתים כמו לבעלת שלש מאות שכל נכסיו אחראין לכתובתה עד שיהיה לה כל המנה שלה:

מאי לאו בשור לחרישה ועומד לטביחה איירי. מכאן קושיא אדתני סיפא דייק הכי: **מאי** לאו פחתו ממש. וקסבר דבשור לחרישה ועומד לטביחה איירי דלטביחה ועומד לטביחה מאי קמ"ל אלא בכי האי גוונא איירי ותיובתא דרב המנונא:

הותירו זוזי חדתי. שלדעת כן נשתתפו יחד שאם לא ירויחו אלא חילוף המעות שבשביל ריוח מועט כזה לא יקפידו אלא כל אחד ואחד יקח חשבון מעותיו והאי חדתי לאו לאפוקי עתיקי דבהזהב (ב"מ דף מה:) מוכיח בכמה דוכתי דישנים יוצאין בהוצאה יותר מחדשים אלא לאפוקי אסתירי דלוניתא שהם ישנים יותר מדאי. מ"ר. הא דאמרי' בפ"ק דבבא בתרא (דף יג. ושם) א"ל רב יהודה לרב הונא לדידך דאמרת לית לך דינא דגוד או אגוד בכור ופשוט שהניח להן אביהן עבד ובהמה טמאה כילד הן עושין א"ל שאני אומר עובד לזה יום אחד ולזה שני ימים ומקשה ר"ת זצ"ל אמאי קשיא ליה מבכור ופשוט ליקשי ליה משניהם פשוטים ואומר ר"ת שניהם פשוטים ניחא ליה שיעבוד לזה יום אחד ולזה יום אחד אבל בבכור ופשוט קשיא ליה שאם יעבוד הפשוט יום אחד והבכור שני ימים הרי הבכור נוטל יותר מפי שנים שאם יש עיר רחוקה ממהלך יום אחד ומשתכרים בה הרבה בסחורה שיש שם סחורה בזול פשוט שאין לו שהות אלא יום אחד לא יוכל לילך שם והבכור שיש לו שהות שני ימים הולך שם ומשתכר כמה וכמה יותר מן הפשוט ור' מפרש דלהכי קשיא ליה בכור ופשוט משום שור לחרישה ועומד לחרישה לכולי עלמא השכר לאמצע משום הכי פריך כילד יעשו דבזה אין נוטל הבכור פי שנים ומשני עובד לזה יום א' ולזה שני ימים ולא דמי לשור לחרישה ועומד לחרישה דמשום הכי הוי התם השכר לאמצע דמעיקרא אדעתא דהכי נשתתפו אבל גבי בכור דלא שייך האי טעמא כל אחד נוטל לפי חלקו. מ"ר: **מי** שהיה נשוי ד' נשים. לא הוה מצי למנקט ב' נשים אע"ג דשייכא בהו שפיר פלוגתא דתנא קמא ובן ננס מ"מ לא הוה שמעינן מיניה שבועה לאחד שבועה למאה אבל השתא שמעי' ליה דהא אין נשבעת ראשונה לשלישית משום שכבר נשבעה לשניה כדמפ' בגמ' מיהו תימה אמאי תנא ארבע בשלש סגי דבשלש נמי שמעי' שבועה לאחד שבועה למאה ואיכא למימר דהוה אמינא דהתם הוא דאין נשבעת ראשונה לשלישית שהיא אחרונה דלא מייש' כולי האי כיון שכבר נשבעה לשניה ושלישית שמא כבר נתקבלה כתובתה שאין נשבעת לא אחמור בה רבנן כולי האי אבל אם היתה נשבעת אותה שלישית כגון שיש רביעית דהשתא ידעינן שלא נתקבלה כתובתה הוה אמינא דנחמיר טפי ותשבע לה הראשונה להכי תנא ארבע נשים. מ"ר:

שנמלאת

עין משפט נר מצוה

כא א ב ג מיי' פ"ד מהל' שותפין הל' ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קעו סעיף ה:

כב ד ה מיי' פי"ז מהל' אישות הל' א סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן נו סעי' מו:

כג ו מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף יח:

◆

תוספות רי"ד

שהטילו לכיס זה ק' וזה ר' השכר לאמצע פי' לא יחלוקו השכר לפי המעות אלא כך נוטל זה כמו זה שיש בני אדם שחריפים הם במו"מ יתר מחבריהם מפני שהוסיף זה להטיל מעותיו יותר או שמא מפני אהבתו לא חיישי הילכך כ"ז שלא פרשו אלא הרויחו בסתם חולקין השכר בין שניהם לאמצע אך אם פי' ליטול כ"א לפי מעותיו הכל כפי תנאם: אמר רבה מסתברא מילתיה דשמואל בשור לחרישה ועומד לחרישה פי' שכיון שהשכר שעושין הוא מובדל מן הקרן הוי הכל לאמצע וכן נמי אם שמו מעות בכיס להשתכר בהן והותירו כיון שהשכר מובדל מן הקרן השכר לאמצע אבל שור העומד לטביחה (ועומד) [ולקחו] לחרישה זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו פי' שהשכר עומד על הקרן כל אחד ואחד לוקח קרנו וכ"ש אם לקחוהו מתחלה לטביחה או אם קנו עגלים לגדלן שכ"א הוא נוטל לפי מעותיו. ורה"ה אמר אפי' שור לחרישה ועומד לטביחה השכר לאמצע פי' אע"פ שהשכר עומד על הקרן אם היו עתידים לחלקו לאיבריו ולהוליך כ"א הבשר לביתו הי' נוטלין לפי המעות אבל כיון דלמכירה קאי וסוף שיותירו במעות נמצא שהריוח הוא מובדל מן הקרן וכאילו נשתכרו בפרקמטיא דמי שהשכר לאמצע ול"ת דוקא שלקחוהו לחרישה תחלה אלא אפי' לקחוהו מתחלה לטביחה כיון דלמכירה קאי ולא לחלוק לאיבריו הוי השכר לאמצע אלא משום דנקט רבה שור לחרישה ועומד לטביחה נקטו נמי אינהו האי לישנא ולאו דוקא: מיתיבי ב' שהטילו לכיס זה ק' וזה ר' השכר לאמצע מאי לאו בשור לחרישה ועומד לטביחה תיובתא דרבה לא בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל שור לחרישה ועומד לטביחה מאי זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו אדתני סיפא לקח זה בשלו וזה בשלו ונתערבו זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו ניפלוג בדידה במד"א בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל שור לחרישה ועומד לטביחה זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו פי'

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ג], ב) [לעיל פו.], ג) [שם אי' רבא לרב נחמן],

◆

תוספות רי"ד (המשך)

בוודאי כששמו בכיס זה ק' וזה ר' וקנים בהם פרקמטיא כיון שאין סחורי' הק' לבד והר' לבד אלא הכל ביחד אבל לחרוש ולהשתכר בהן כיון שקרנו של זה מובדל תמיד מקרנו של זה כ"א נוטל לפ"מ ה"נ קאמר במה דברים אמורים בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל שור לחרישה ועומד לטביחה נעשה כמי שלקח זה בשלו וזה בשלו ונתערבו שו"נ לפ"מ וז"נ לפ"מ. תנן וכן ג' שהטילו לכיס פחתו או הותירו כך הן חולקין מאי לאו פחתו ממש הותירו ממש פי' וק' לשמואל בין אליבא דרבה בין אליבא דר"ה שהרי אם הותירו מעות אע"פ שאין השכר עומד על הקרן נוטלים לפ"מ אר"נ ארב"א הותירו זוזי חדתי פחתו אסתרא רצניתא פי' שהטילו זוזים ישנים ונשאו ונתנו בהם עד שנעשו חדשים ויוצאו בהוצאה הלכך חולקין לפי המעות דכל חד וחד שקיל מה דיהיב אבל אם הותירו יותר על החשבון השכר לאמצע פחתו איסתרא רצניתא שנפסל המטבע ואין יוצא בהוצאה ומי שיש לו מכה תחת עקבו קושרה שם כדאמרי' בשבת יוצאים בסלע שעל הצינית דכיון שישנן בעין נוטל כ"א כחשבון שהטיל אבל אם פחתו ק' או נ' זוז זה מפסיד מחצה וזה מפסיד מחצה שהשכר והפסד לאמצע א) ובהא לא מבעי' רבה אלא אפי' ר"ה מודי לאו למכירה קיימא שימצא בהן עודף על הקרן או פחות אלא כ"א מוליך זוזיו או מושבחים או מופסדים אבל שור לטביחה דקאי למכירה וסוף שיהי' יתרון במעות חולקין לאמצע והל' כשמואל וכפירוקא דר"נ דבכל מידי דמשתכרי ג)ולא קאי השכר או ההפסד על הזוזין כ"א נוטל לפ"מ או מושבחין או מופסדין. עיין בערך מ"ט בפ"ה: **מתני'** מי שהיה נשוי ד' נשים ומת הא' קודמת להב' והב' להג' והג' להד' והד' נפרעת שלא"ב אמר בן ננס וכי מפני שהיא אחרונה נשכרה אף היא ל"ת א"ב היו כולן יוצאת ביום א' כל הקודמת לחברתה אפי' שעה א' זכתה כך הי' כותבין

א) ר"ל בהא דמיירי מתני' בזוזי חדתי לא מבעי' רבה. ג) אולי צ"ל ולא קאי השכר או ההפסד על הזוזין דהשכר לאמצע אבל אי קאי השכר או ההפסד על הזוזין וכו'.

Torah-Box.com diffusion du judaïsme aux francophones